

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН СОНГУУЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ,
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛ БОЛОН ХАМТ ӨРГӨН
МЭДҮҮЛСЭН УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН ХЭЛЭЛЦЭХ
ЭСЭХ ТАЛААРХ ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ САНАЛ, ДҮГНЭЛТ**

2023 оны 04 дүгээр
сарын 12-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Сарангэрэл

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Н.Энхболд нарын 4 гишүүн 2023 оны 04 дүгээр сарын 05-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийн хэлэлцэх эсэх асуудлыг Төрийн байгуулалтын байнгын хороо 2023 оны 04 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуралдаанаараа хэлэлцлээ.

Хууль санаачлагч одоогийн сонгуулийн тогтолцооноос үүдэлтэй улс төр, нийгэм, эдийн засгийн сөрөг үр дагаварыг арилгах, төрийн бодлого, үйл ажиллагааны тогтвортой байдалд эерэг нөлөөтэй сонгуулийн тогтолцоо бүрдүүлэх, хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох шаардлагыг харгалзан Улсын Их Хурлын сонгуулийн тогтолцоог мажоритар болон пропорционал хосолсон тогтолцоогоор явуулах эрх зүйн үндсийг бүрдүүлж Монгол Улсын Үндсэн хуулиар баталгаажсан иргэний сонгох, сонгогдох эрхийг хангах, түүнчлэн сонгуулийг зохион байгуулж явуулах удирдлага, зохион байгуулалтын эрх зүйн орчныг сайжруулах, шаардлагатай гэж үзэж хуулийн төслийг боловсруулсан байна.

Хуулийн төсөлд Улсын Их Хурлын 38 гишүүнийг хуульд заасны дагуу байгуулагдсан сонгуулийн тойргоос, 38 гишүүнийг сонгуульд оролцохоор бүртгүүлсэн нам, эвслийн нэр дэвшигчдийн жагсаалтаас тус тус сонгох сонгуулийн хосолсон тогтолцоотой байхаар тусгаж, үүнтэй холбоотойгоор нэр дэвшүүлэх, нэр дэвшигчийг бүртгэх, саналын хуудсыг хэвлүүлэх, сонгогч санал өгөх, түүнийг тоолох, дүн гаргах, суудал хуваарилах, гадаад улсад байгаа сонгуулийн эрх бүхий иргэн сонгуульд оролцож, санал өгөх эрхтэй байх, нам, эвсэл жагсаалтаар нэр дэвшүүлэхдээ 1:1 хүйсийн харьцаатай жагсаалтын дарааллыг үндэслэн нэр дэвшүүлэх, нам, эвслээс нэр дэвшиж байгаа нийт нэр дэвшигчийн 30-аас доошгүй хувь нь аль нэг хүйсийнх байхаар, улс төрийн намын бүртгэл, өөрчлөлттэй холбоотойгоор нам сонгуульд оролцохоо илэрхийлэх, хүлээн авах, бүртгэх үйл ажиллагаатай холбоотой хүндрэл, эрх зүйн тодорхойгүй байдлыг арилгах, сонгогчийн нэрийн жагсаалт үйлдэх, танилцуулах үйл ажиллагааны ил тод, нээлттэй, хяналттай байдлыг нэмэгдүүлэх, уг үйл ажиллагаанд төрийн байгууллага болон сонгуульд оролцогч талуудын оролцоог нэмэгдүүлэх зэрэг зохицуулалтуудыг тусгасан байна.

Байнгын хорооны хуралдаанаар хуулийн төслийг хэлэлцэх үед Улсын Их Хурлын гишүүн С.Бямбацогт Улсын Их Хурлын 38 гишүүнийг сонгуулийн тойргоос, 38 гишүүнийг сонгуульд оролцохоор бүртгүүлсэн нам, эвслийн нэр дэвшигчдийн жагсаалтаас сонгох зохицуулалт нь оновчтой эсэх, нутаг дэвсгэрийн зарчмыг харгалзан үзсэн эсэх, орон нутгийн төлөөлөл хангалтгүй байгааг хэрхэн хангах талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн М.Оюунчимэг Улсын Их Хуралд нийгмийн

бүлгүүдийн төлөөллийн оролцоог хангах, гишүүдийн тоо, тойргийн асуудлыг хэрхэн тогтоох, сонгуулийн зардлыг бууруулах зохицуулалтыг хуулийн төсөлд хэрхэн тусгасан талаар, Улсын Хурлын гишүүн Д.Тогтохсүрэн Улсын Их Хурлын 2022 оны 54 дүгээр тогтоолын хэрэгжилт, Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн 2022 оны 01, 02 дугаар тогтоол гарсантай холбогдуулан хууль тогтоох, гүйцэтгэх эрх мэдлийн харилцан хяналт-тэнцлийг хангах хүрээнд төрийн эрх барих дээд байгууллагад ард түмнийг төлөөлөх төлөөллийг нэмэгдүүлэх, сонгуулийн дэвшилтэт тогтолцооны зарчмыг Монгол Улсын Үндсэн хуулиар баталгаажуулах асуудлыг судлах ажлын явцын талаар, Улсын Хурлын гишүүн Д.Сарангэрэл хуулийн төслүүдийг нэгтгэн хэлэлцэх эсэх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Занданшатар сонгуулийн хуулийн тогтвортой байдлыг цаашид хэрхэн хангах, төлөөллийн ардчиллын үндсэн зарчмуудыг хэрхэн хангаж буй талаар, нийгмийн бүлгүүдийн төлөөллийн сонгох, сонгогдох эрхийг хангахад анхаарах, хуулийн төсөлд холбогдох өөрчлөлтийг тусгасан эсэх, сонгогчдын боловсролыг хэрхэн нэмэгдүүлэх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Мөнхцэцэг нэр дэвшигчээс гарах сонгуулийн зардлыг бодитоор бууруулах зохицуулалтыг тусгасан эсэх, ухуулагчийг сайн дураар ажиллуулах, сурталчилгааны материалыг нэгдсэн байдлаар хэвлэх, түгээх боломжийн талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Батсуурь хуулийн төслийг боловсруулахдаа улс төрийн намуудын саналыг хэрхэн тусгасан талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Ё.Баатарбилэг одоо хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуулиар Улсын Их Хурлын ээлжит сонгуулийг зохион байгуулах байгуулахад тулгамдаж байгаа асуудал байгаа эсэх, намын жагсаалтын эрэмбийн талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Т.Доржханд Улсын Их Хурлын сонгуулийн тогтолцоонд өөрчлөлт оруулах, гишүүдийн тоог нэмэгдүүлэх зохицуулалтыг Засгийн газар Улсын Их Хуралд өргөн барих эсэх талаар асуулт асууж, хариулт авсан болно.

Мөн Улсын Их Хурлын гишүүн Ё.Баатарбилэг Улсын Их Хурлын сонгуулийн тогтолцоог тогтвортой, тодорхой байлгахад анхаарч, ээлжит сонгууль бүрийн өмнө хуулиа өөрчилдөг буруу жишгийг халах, Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Батсуурь Улсын Их Хурлын 38 гишүүнийг сонгуулийн тойргоос, 38 гишүүнийг сонгуульд оролцохоор бүртгүүлсэн нам, эвслийн нэр дэвшигчдийн жагсаалтаас сонгох зохицуулалтыг эргэн харах, нутаг дэвсгэрийн төлөөллийн зарчмыг хангах хүрээнд тойргоос сонгогдох тоог нэмэгдүүлэх, нийгмийн зөвшилцлийг хангах нь зүйтэй талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн С.Одонтуяа улс орны эрх ашгийг хангахын тулд Улсын Их Хурлын сонгуулийн тогтолцоог мажоритар болон пропорционал хосолсон тогтолцоогоор явуулах нь зүйтэй талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Занданшатар хуулийн төслийн хэлэлцүүлгийн үед сонгуулийн хууль, тогтолцооны тогтвортой байдлыг хангах, сонгуулийн зардлыг бууруулах, улс төрийн санхүүжилтыг ил тод болгох, Сонгуулийн ерөнхий хорооны хараат бус байдлыг хангах, төрийн албан хаагчдын эрх зүйн байдал, сонгох, сонгогдох эрхийн баталгааг хангахад ажлын хэсэг анхаарч ажиллах талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Т.Доржханд эдийн засаг, төсөв, санхүүгийн бодлогыг оновчтой хэрэгжүүлэх болон бусад нөхцөл байдлын хувьд ч сонгуулийн тогтолцоог боловсронгуй болгох шаардлага байгаа тул хуулийн төслийг боловсруулсан талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн М.Оюунчимэг намын жагсаалтад хуулийн ямар шаардлага хангасан нэр дэвшигч орох, шийдвэр гарах түвшинд эмэгтэйчүүдийн оролцоог нэмэгдүүлэх хүрээнд эмэгтэйчүүдийн төлөөллийг нэмэгдүүлэх зохицуулалтыг нарийвчлан тусгах талаар тус тус саналаа илэрхийлсэн болно.

Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийг үзэл баримтлалын хүрээнд хэлэлцэх эсэх асуудлыг Байнгын хорооны

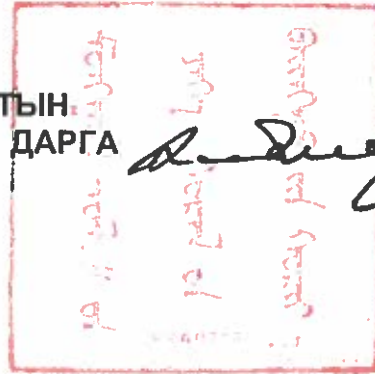
хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх буюу 60 хувь нь дэмжиж, чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлэх нь зүйтэй гэж үзсэн болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийн хэлэлцэх эсэх талаарх Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН
БАЙНГЫН ХОРООНЫ ДАРГА

[Handwritten signature] Н.ЭНХБОЛД